

2020 жылдың қорытындысы бойынша
қолма-қол ақшасыз төлемдер
НАРЫҒЫНА ШОЛУ

ҚАЗАҚСТАН
ҚАРЖЫГЕРЛЕР
ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

АССОЦИАЦИЯ
ФИНАНСИСТОВ
КАЗАХСТАНА

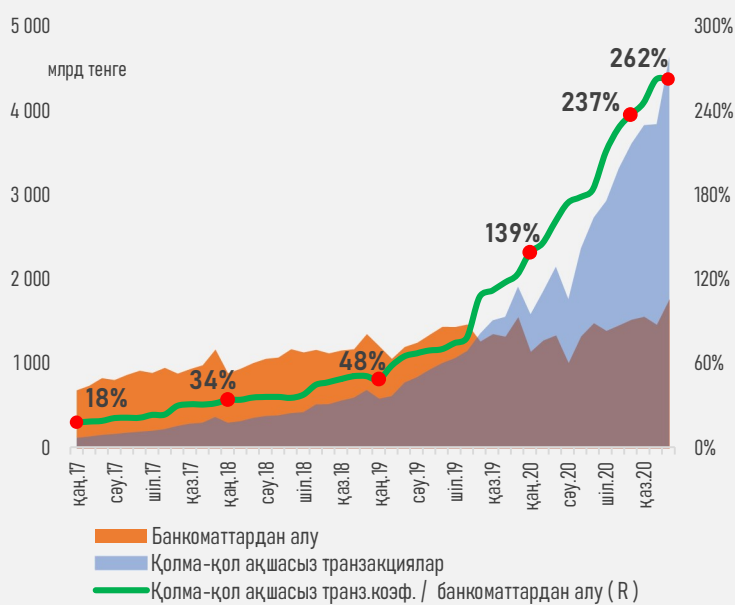
ақпан 2021

Резюме

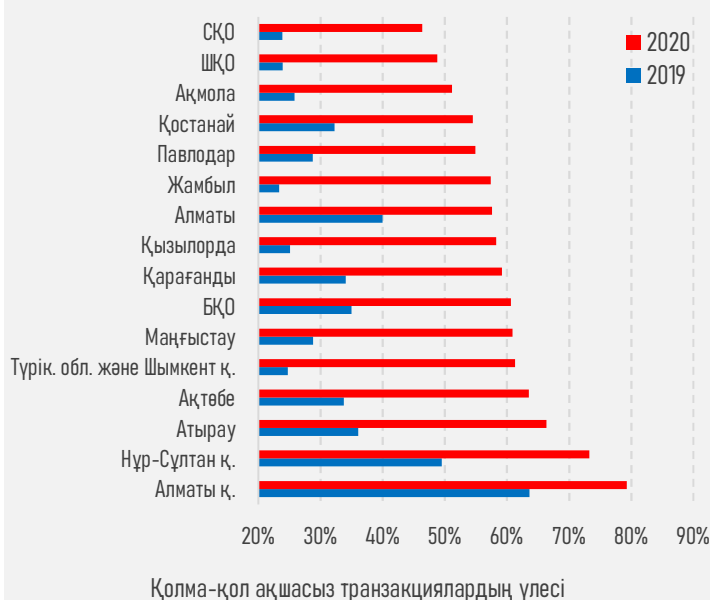
- ✓ 2020 жылы Қазақстандағы «қолма-қол ақшасыз есеп айырысу эволюциясы» «революциямен» алмастырылды: елдегі қолма-қол ақшасыз транзакциялар көлемі 2,6 есе өсіп, Т34,6 трлн құрады.
- ✓ Бұл ретте қолма-қол ақшасыз операциялардың үлесі 45,5%-дан 67,4%-ға дейін ұлғайды.
- ✓ Қолма-қол ақшасыз операциялар тәсілдерінің арасында интернеттегі транзакциялар ең танымал (барлық қолма-қол ақшасыз операциялар көлемінің 81%). Ақшалай мәнде 2020 жылдың қорытындысы бойынша интернет арқылы транзакция көлемі Т28,2 трлн құрады.
- ✓ 2020 жылдың қорытындысы бойынша айналыстағы несиелік карталар саны екі есеге (5,3 – тен 10,9 млн бірлікке дейін), ал дебиттік карталар – 40% – ға (25,5-тен 35,6 млн бірлікке дейін) өсті.
- ✓ Сәйкесінше, еліміздің әрбір 100 тұрғынына бүгінде 189 дебиттік және 58 кнесиелік карта тиесілі.
- ✓ Елдің жекелеген өңірлері бойынша деректер төлем тәсілдерін таңдау кезінде артықшылықтардың әртүрлі арақатынасын көрсетеді. Тиісінше, "қолма-қол" аймақтарда қолма-қол ақшасыз төлемдердің өсу әлеуеті айтарлықтай сақталады (төменде қараңыз).

ҚР аумағында қолма-қол ақшасыз транзакциялар*

ҚР-дағы қолма-қол ақшасыз транзакциялардың динамикасы

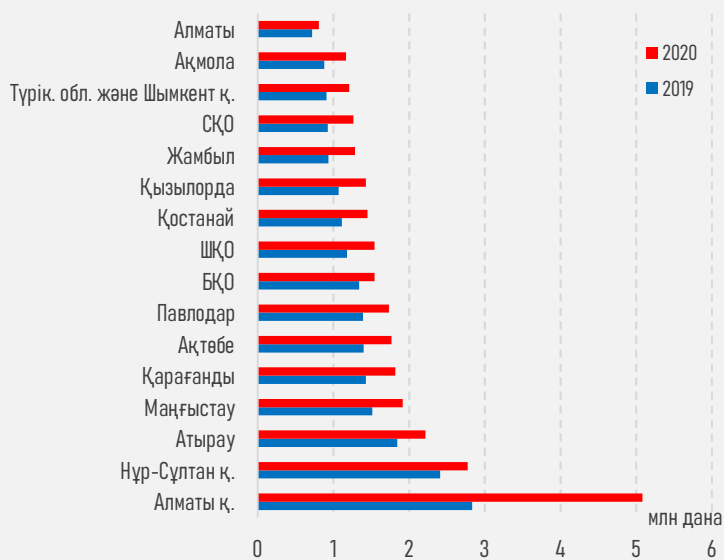

Ең «қолма-қол ақшасыз» аймақтар

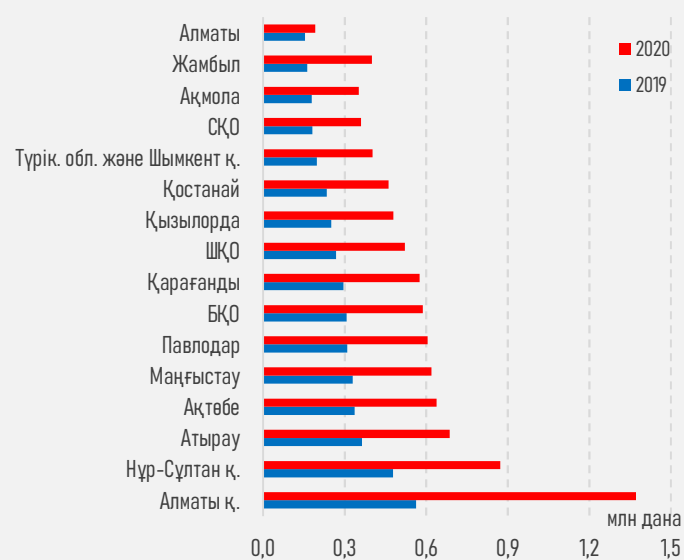

Жан басына шаққандағы айналыстағы төлем карталарының саны*

Жан басына шаққандағы дебиттік карталар саны

Жан басына шаққандағы кредит карталарының саны

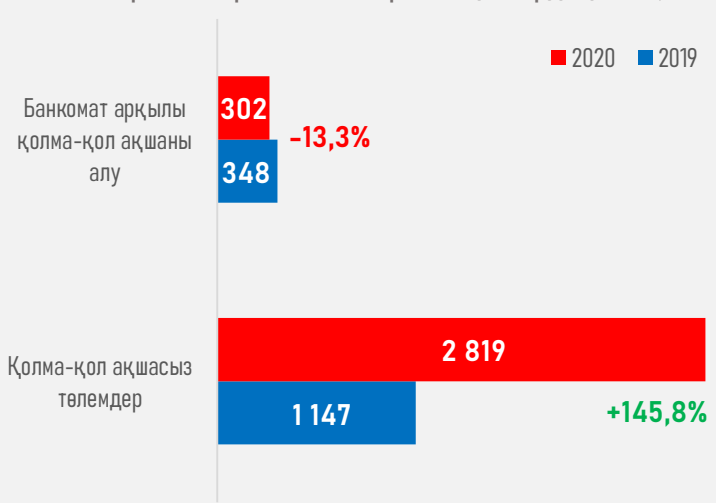

* Дереккөз: ҚРҰБ, Ұлттық статистика бюросының сайттары

© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2021

Төлем карталары бойынша транзакциялар*

Төлем карточкалары бойынша транзакциялардың саны, млн

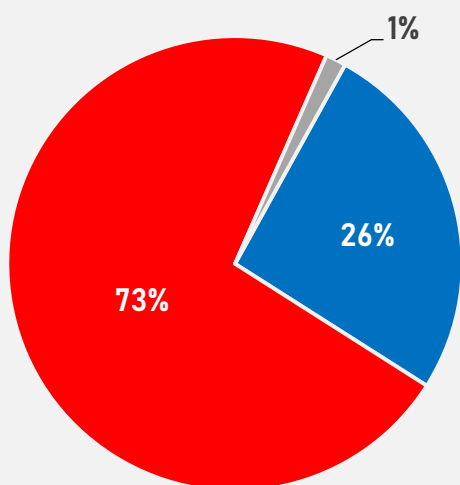

Төлем карталар арқылы транзакциялар сомасы, млрд тенге

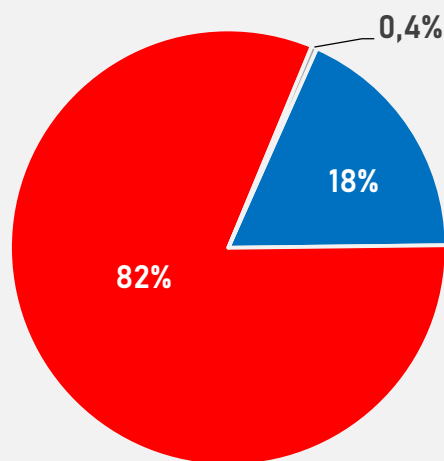
Қолма-қол ақшасыз транзакциялардың түрлері бойынша бөлу*

2019 ж.

■ POS-терминал арқылы төлеу ■ Интернет арқылы төлем ■ Банкомат арқылы төлеу

2020 ж.

■ POS-терминал арқылы төлеу ■ Интернет арқылы төлем ■ Банкомат арқылы төлеу

Кезеңнің қысқаша нәтижелері

Қазақстанда қолма-қол ақшасыз транзакциялардың танымалдығы жыл сайын өсіп келеді: 2018 жылы оларға барлық операциялар көлемінің 29% -ы, 2019 жылы — 46%, 2020 жылы — 67% тиесілі болды. Егер COVID-19 пандемиясына дейін банктер мен финтех-компаниялардың төлем инфрақұрылымын жоспарлы түрде дамыту қолма-қол ақшасыз төлемдер нарығының негізгі драйвері болса, онда 2020 жылдың екінші тоқсанында есеп айырысудың қолма-қол ақшасыз нысанын дамыту үшін әлеуметтік алыстатудың шектеу шаралары қосымша серпін берді.

Мемлекет әлеуметтік байланыстарды барынша азайтуға және халықтың кірісінің азаюын өтеуге ұмтыла отырып, локдаун кезеңінде Банк бөлімшелері мен сауда және сервис кәсіпорындарына қашықтан қызмет көрсету пайдасына баруды шектейтін, сондай-ақ зардап шеккен азаматтарға материалдық көмек төлеуді көздейтін заңнамалық шаралар пакетін қабылдады. Нәтижесінде жүздеген мың Қазақстандықтарда есеп айырысудың қолма-қол ақшасыз нысанына көшуге қосымша ынталандырулар мен мүмкіндіктер пайда болды. Бұл қашықтан қол жетімді тауарлар мен қызметтерді бірінші кезекте таңдауды анықтайтын жаңа тұтыну мәдениетін қалыптастыруға негіз болды.

Айта кету керек, өңірлер бойынша қолма-қол ақшасыз транзакцияларды ілгерілету біркелкі жүрмейді. Олар миллионнан астам қалаларда — Алматы, Нұр-сұлтан және Шымкентте танымал, бұл төлем карталары мен мобильді төлемдерді қабылдайтын сатушылардың көптігімен түсіндіріледі. Сондай-ақ, мегаполис тұрғындарының қаржылық сауаттылығы мен тұтынуының жоғары деңгейі жақсы көмек болып табылады, бұл жанама түрде жан басына шаққандағы банк карталарының санымен расталады. Мысалы, Алматыда (қолма-қол ақшасыз транзакциялар көлемі бойынша рейтинг көшбасшысы) бір тұрғынға 5,1 дебиттік және 1,4 кредиттік карталар келеді, ал Солтүстік Қазақстан облысы үшін тиісті көрсеткіштер (рейтинг аутсайдері) жан басына шаққанда 1,3 дебиттік және 0,4 кредиттік карталарды құрайды.

Осылайша, әлеуметтік алыстау шараларымен бірге тауарлар мен қызметтерге ақы төлеу үшін цифрлық арналардың танымалдығы мен қолжетімділігі Қазақстанның cashless — экономикаға көшуін жеделдетеді, бұл тартылған барлық тараптар үшін, бірінші кезекте, қауіпсіздік пен ыңғайлылық тұрғысынан, сондай-ақ қаржы операцияларына арналған шығыстарды оңтайландыру, ақша айналымын жеделдету, салықтық әкімшілендіруді жақсарту және тиісінше көлеңкелі экономиканың үлесін қысқарту үшін пайда әкеледі.

ҚҚҚ талдау орталығы валюталық, қор, тауар нарықтарындағы экономикалық жағдайдың әр түрлі кезеңділігіне экономикалық шолуларды, KASE эмитенттерінің, ҚР Ұлттық Банкінің, ҚР Ұлттық экономика министрлігінің, ҚР Қаржы министрлігінің, Мемлекеттік кірістер комитетінің статистикалық деректерін, сондай-ақ елдегі ағымдағы экономикалық жағдайға әсер ететін басқа да оқиғаларды үнемі дайындайды. ҚҚҚ талдау орталығының материалдарымен [ҚҚҚ сайтында](#) танысуға болады.